Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2017-03-22

LS 2016-1097

Landstingsstyrelsen

Motion 2016:32 av Vivianne Gunnarsson m.fl. (MP) om toaletter på Östra station och Slussen

Föredragande landstingsråd: Kristoffer Tamsons

Ärendebeskrivning

Vivianne Gunnarsson m.fl. (MP) har till landstingsfullmäktige lämnat en motion i vilken de föreslår att införandet av toaletter i kollektivtrafiken påskyndas.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Landstingsrådsberedningens motivering

Vivianne Gunnarsson med flera har i en motion i landstingsfullmäktige väckt frågan att Stockholms läns landstings ska införa toaletter i anslutning till tunnelbanestationer, andra knutpunkter i kollektivtrafiken samt att Stockholms läns landsting ska sätta upp provisoriska toaletter vid Slussen.

Frågan, som inte är ny eller främmande, väckte motionären 2011. Då, liksom nu, konstateras att det är kommunerna i Stockholms län som ansvarar för att installera offentliga toaletter där behov så föreligger. Inom SL:s anläggningar äger Trafikförvaltningen frågan, som dock kompliceras något av de stora behov av personal- och teknikutrymmen, trygghetsrum och andra faciliteter som föreligger i kollektivtrafiken.

På pendeltågssidan finns det toaletter installerade på en majoritet av pendeltågsstationerna. Störningar och ordningsproblem har över tid medfört att flertalet anrättningar stängts, då anrättningarna kommit att bli arena för brottslighet, otrygghet, vandaliseringar samt för personer som

använder toaletterna för sin egen personliga hygien och dylikt. Toaletter behöver förläggas på sådan plats att spärrpersonalen har full överblick över ingången till toaletten. Personal måste finnas på plats för att övervaka att toaletterna inte missbrukas till olämpliga aktiviteter men också av säkerhetsskäl om exempelvis en toalett skulle gå i baklås. Stockholms östra, liksom alla övriga stationer längs lokalbanorna, är i dag obemannade. Ett införande av toaletter i kollektivtrafiken är därtill förenat med kostnader för investeringar, drift och underhåll för toaletter, utöver kostnaderna för städning och övervakning.

Det finns anledning för Stockholms läns landsting att fortsätta bevaka frågan för att säkerställa att trivsel och komfort fortsatt prioriteras högt i kollektivtrafiken. Vad gäller motionens intentioner är det ett ämne som bäst hanteras i dialog mellan länets kommuner och Stockholms läns landsting.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 22 februari 2017
Motion 2016:32
Trafiknämndens protokollsutdrag den 31 januari 2017
med MP- och V-ledamöternas muntliga reservation
Trafikförvaltningens tjänsteutlåtande den 28 december 2016

Irene Svenonius

Kristoffer Tamsons

Gustaf Drougge

Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2017-02-22

LS 2016-1097

Handläggare:
Fredrik Åstedt

Landstingsstyrelsen

Motion 2016:32 av Vivianne Gunnarsson m.fl. (MP) om toaletter på Östra station och Slussen

Ärendebeskrivning

Vivianne Gunnarsson m.fl. (MP) har till landstingsfullmäktige lämnat en motion i vilken de föreslår att införandet av toaletter i kollektivtrafiken påskyndas.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 22 februari 2017
Motion 2016:32
Trafiknämndens protokollsutdrag den 31 januari 2017
med MP- och V-ledamöternas muntliga reservation
Trafikförvaltningens tjänsteutlåtande den 28 december 2016

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Motionärerna föreslår att införandet av toaletter i anslutning till knutpunkter i kollektivtrafiken påskyndas och att provisoriska toaletter sätts upp på Slussens bussterminal.

Förvaltningen delar motionärernas uppfattning att vissa resenärsgrupper har särskilda behov av tillgång till offentliga toaletter för att obehindrat kunna resa med kollektivtrafiken. Förvaltningen konstaterar dock, i likhet med trafiknämnden, att det av utrymmes- och ordningsskäl många gånger är svårt att tillhandahålla offentliga toaletter i kollektivtrafikens stationer. Förvaltningen anser att motionen ska anses besvarad.

Bakgrund
Vivianne Gunnarsson m.fl. (MP) har till landstingsfullmäktige lämnat en motion i vilken de föreslår att införandet av toaletter i anslutning till tunnelbanestationer och andra knutpunkter i kollektivtrafiken påskyndas och att provisoriska toaletter sätts upp på Slussens bussterminal.

Vivianne Gunnarsson (MP) lämnade i oktober 2011 en motion till fullmäktige på samma tema som föreliggande motion, LS 1110-1334. Landstingsfullmäktige beslutade den 18 september 2012 enligt landstingsstyrelsens förslag att anse motionen besvarad. Landstingsstyrelsen anförde i sin motivering följande:

> Alliansens satsningar på SL har avsevärt ökat både trivseln och tillgängligheten i kollektivtrafiken i Stockholms län. Toaletter finns i dag på 39 av 51 pendeltågsstationer. Toaletter i tunnelbanan har tidigare förekommit, men togs bort efter bland annat trygghetsrelaterade problem. I dag är det länets kommuner som beslutar om och installerar nya offentliga toaletter i anslutning till kollektivtrafiken.
>
> Det är viktigt att alla känner sig välkomna i och kan använda sig av kollektivtrafiken i länet. Toaletter är en facilitet som alla kan behöva nyttja ibland, men det finns också grupper i samhället som till exempel barn, äldre eller personer med funktionsnedsättning, som har ett större behov än andra av att det finns offentliga toaletter i anslutning till kollektivtrafiken. Därför ska Trafiknämnden undersöka möjligheten att utrusta tunnelbanans stationer och andra kollektivtrafikknytpunkter med toalett i samband med att stationer byggs om eller rustas upp samt då nya stationer tillkommer. Dessutom ska informationen om närmaste offentliga toalett förbättras.
>
> Att det finns tillgång till offentliga toaletter är en god samhällsservice. I den mån Trafiknämnden kan tillse detta vid upprustningar och nybyggnationer är det välkommet. Dessutom är det viktigt att informationen om de toaletter som finns också är lättillgänglig för resenärerna.

Frågan om toaletter i kollektivtrafiken berörs även i SLL Mål och budget 2015, LS 1403-0399, beslutad av fullmäktige den 16-17 december 2014:

> Många stationer är i dag slitna och ålderstigna och bör därför renoveras för att erbjuda en modern, tillgänglig och trygg resenärsmiljö. Därför behövs ett samlat grepp kring stationerna i både tunnelbane- och pendeltågstrafiken där bland annat behovet av nya stationer samt nya ned- och uppgångar ses över. I det arbetet behövs också en översyn av tillgången på och skyltningen till toaletter vid stationerna i framförallt pendeltågstrafiken.

Trafiknämnden har yttrat sig över motionen.

Överväganden
Förvaltningen delar motionärens uppfattning att vissa resenärsgrupper har särskilda behov av tillgång till offentliga toaletter för att obehindrat kunna resa med kollektivtrafiken. Som landstingsfullmäktige påpekade i sitt motionssvar år 2012, LS 1110-1334, är det viktigt att alla känner sig välkomna i och kan använda sig av länets kollektivtrafik. Vissa grupper i samhället – t.ex. barn, äldre och personer med funktionsnedsättning – har större behov än andra av att det finns offentliga toaletter i anslutning till kollektivtrafiken.

Som trafiknämnden anför i sitt yttrande är det av utrymmes- och ordningsskäl tyvärr många gånger svårt att tillhandahålla offentliga toaletter i kollektivtrafikens stationer. Många stationer, främst de inom tunnelbanesystemet, är äldre och dimensionerade för helt andra resenärsflöden än dagens. Bristen på utrymmen är stor i de flesta stationers bakutrymmen. På de många gånger trånga utrymmen som finns måste främst teknik- och personalutrymmen prioriteras.

Offentliga toaletter behöver förläggas så att spärrpersonalen har full överblick över deras ingångar. Personal måste även finnas på plats för att övervaka att toaletterna inte missbrukas, men också av säkerhetsskäl om exempelvis en toalett skulle gå i baklås. Det finns ett antal pendeltågsstationer som är utrustade med offentliga toaletter. Under senare har dock flera av dessa behövt stängas p.g.a. ordningsproblem.

Trafiknämnden poängterar i sitt yttrande att Stockholms östra, liksom övriga stationer längs efter lokalbanorna, i dag är obemannade. På Stockholms östra begränsas möjligheten att installera offentliga toaletter av bristen på utrymmen. Även vid Slussens station finns det i dagsläget inga realistiska utrymmen att bygga offentliga toaletter på. Det är också svårt att skapa ytor för provisoriska toaletter vid Slussens tillfälliga bussterminal.

Förvaltningen framhåller att länets kommuner ansvarar för att installera offentliga toaletter där behov så föreligger. Kommunerna har erfarenhet av denna typ av byggen och äger även oftast marken utanför stationerna. Som exempel avser Stockholms stad att under 2016-2018 öppna 70 nya offentliga toaletter, varav flera nära kollektivtrafikens stationer.[1]

[1] http://www.stockholm.se/TrafikStadsplanering/Gator-och-torg/Anvanda-offentlig-plats/Offentliga-toaletter/

Förvaltningen framhåller att landstingsfullmäktige i sitt motionssvar år 2012 angav att trafiknämnden skulle undersöka möjligheten att utrusta tunnelbanans stationer och andra kollektivtrafikknutpunkter med toalett i samband med att stationer byggs om eller rustas upp, samt då nya stationer tillkommer. Dessutom ska informationen om närmaste offentliga toalett förbättras. Fullmäktige underströk att i den mån trafiknämnden kan säkra tillgång till offentliga toaletter vid upprustning och nybyggnation av kollektivtrafikens stationer är det välkommet. Fullmäktige betonade även att det är viktigt att informationen om de toaletter som finns också är lättillgänglig för resenärerna.

Förvaltningen konstaterar att det kommer att finnas offentliga toaletter på de nybyggda pendeltågsstationerna Stockholm City och Stockholm Odenplan, vilka invigs när Citybanan driftstartas i juli 2017. Förvaltningen ser detta som mycket positivt, då dessa knutpunktsstationer kommer att ha stora resenärsflöden året runt. Även den kommande pendeltågsstationen Vega, som planeras öppna inom två år, kommer att ha offentliga toaletter.

Vid den nyligen genomförda upprustningen av tunnelbanestationerna Hallunda och Norsborg förberedde trafikförvaltningen rent tekniskt – med t.ex. vatten, ventilation och värme – för att framöver kunna bygga offentliga toaletter. Trafikförvaltningen valde dock att i nuläget inte tillskapa offentliga toaletter vid de två stationerna. Bakgrunden är att offentliga toaletter i tunnelbanesystemet, som nämnts ovan, tidigare behövt stängas p.g.a. återkommande ordningsproblem, samt att om offentliga toaletter installerats beräknades driftkostnaderna öka med cirka 650 000–800 000 kr per år för de två stationerna. Driftkostnader för offentliga toaletter innefattar t.ex. daglig och frekvent städning, klottersanering, samt väktarresurser.

I samband med större stationsupprustningar – t.ex. under våren 2017 på tunnelbanestation T-centralen i anslutning till den nya pendeltågsstationen Stockholm City – kommer trafikförvaltningen att på s.k. servicekartor informera om var offentliga toaletter och andra serviceinrättningar finns belägna. Det är i nuläget inte tänkt att det ska finnas servicekartor på samtliga stationer, då vissa är av så pass enkel karaktär. Trafikförvaltningen håller även på att undersöka möjligheten att utveckla s.k. närområdeskartor. Dessa kartor skulle beskriva närområdets servicefunktioner, t.ex. offentliga toaletter, inom en radie på t.ex. 5-10 minuters promenad från aktuell station.

Mot denna bakgrund anser förvaltningen att motionen ska anses besvarad.

Ärendet har beretts av landstingsdirektörens stab i samråd med trafikförvaltningen.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet att anse motionen besvarad har inga ekonomiska konsekvenser.

Malin Frenning
Landstingsdirektör

Stockholms läns landsting

miljöpartiet de gröna

MOTION

2016-09-13

Ankom
Stockholms läns landsting
2016 -09- 13
Dnr LS 2016-1097

2016:32

Motion av Vivianne Gunnarsson (MP) om toaletter på Östra station och Slussen

År 2011 skrev jag en motion om att tillskapa fler toaletter i kollektivtrafiken. Sedan dess har i samarbete med Stockholms stad och någon annan kommun några toaletter kommit till.

Fortfarande saknas dock toalett på Östra station som är en stor knutpunkt för kollektivtrafikresenärer. Visserligen finns en avgiftsbelagd toa utanför på busstationen med möjlighet för en person att gå in och sk pissoar i andra änden men den fyller tyvärr inte alla behov.

Så har jag på senaste tiden råkat åka från busstationen på Slussen som är under ombyggnad och helt obeskrivligt otrevlig. De verksamheter som fanns där och som hade toaletter för sina kunder är stängda och därmed finns ingen möjlighet att finna en toa. Därför luktar nu stora delar av busstationen och trapporna upp till T-banan gammal urin och ännu värre. Ett problem som Slussens bussterminal delar med andra stationer och med hållplatser inom sjötrafiken.

Hur kan det komma sig att man kan ställa upp hundratals tillfälliga toaletter vid idrottsevenemang och musikfestivaler men inte kommer på att kollektivtrafikresenärer också har samma behov?

Från min tidigare motion:
Närvaron av en toalett ses av de flesta som något självklart. Frånvaron kan medföra att stora grupper i samhället inte kan röra sig fritt och resa med kollektivtrafiken. Många har särskilda behov av medicinska skäl medan andra måste planera minutiöst om de ska våga sig på en resa med kollektivtrafiken. Det kan räcka med att man åker till city med två barn för att handla så får man problem. För att inte nämna turister som förvånat höjer på ögonbrynen och ser oss som underutvecklade. I förlängningen kan faktiskt frånvaro av toaletter ha inverkan på turistbranschen såväl som på handel och samhällsliv i stort.

Trots att jag ändå tror att alla människor i landstinget förstår vikten av servicen med toalett så har vi samma problem som förut trots att ett införande av toaletter utlovades i svaret på min förra motion för fem år sedan.

Landstingsfullmäktige föreslås besluta

att påskynda införandet av toaletter i anslutning till T-banestationer och andra knutpunkter i kollektivtrafiken

att provisoriska toaletter sätts upp på Slussens bussterminal

Vivianne Gunnarsson

Thomas Bengtsson
Lars Harms-Ringdahl
Anna Barcewska
Karin Michan
S.M. Shadi Larsson
Rebwar Hassan
Sahin Dramnch

Trafikförvaltningen
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

Stockholms läns landsting

Ankom
Stockholms läns landsting
2017 -02- 01
Dnr LS 2016-1097

Trafiknämnden

PROTOKOLLSUTDRAG

Nr 1/2017

Sammanträdesdatum
2017-01-31

Datum för justering: 2017-01-31

Datum för anslag: 2017-02-01

Kristoffer Tamsons (M)
Talla Alkurdi (S)

---

§ 16

Yttrande över motion 2016:32 av Vivianne Gunnarsson m.fl. (MP) om toaletter på Östra station och Slussen
(TN 2016-1139)

I ärendet förelåg tjänsteutlåtande den 28 december 2016 från förvaltningschefen.

I ärendet yttrade sig Malin Karlsson (MP) och Gunilla Roxby Cromvall (V).

YRKANDEN

1) Bifall till förvaltningschefens förslag till beslut.
2)Bifall till MP- och V-ledamöternas förslag att motionen ska bifallas.

Ordföranden ställde proposition om yrkandena och fann att trafiknämnden bifallit förvaltningschefens förslag till beslut samt avslagit MP- och V-ledamöternas förslag till beslut.

BESLUT

Trafiknämnden beslöt

att godkänna föreliggande förslag till yttrande samt översända detsamma till landstingsstyrelsens förvaltning, samt

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

UTTALANDEN
MP- och V-ledamöterna reserverade sig mot beslutet.

Vid protokollet

Sofia Petersson Östelius

Trafikavdelningen

Sara Catoni
08-686 1937
sara.catoni@sll.se

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2016-12-28

Trafiknämnden
2017-01-31, punkt 14

Ärende
TN 2016-1139

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Ankom
Stockholms läns landsting
2017 -02- 01
Dnr LS 2016-1097

Förslag till yttrande över motion (2016:32) av Vivianne Gunnarsson (MP) om toaletter på Östra station och Slussen

Ärendebeskrivning

Vivianne Gunnarsson (MP) har skrivit en motion (2016-32) om toaletter på Östra station och Slussen. I motionen föreslås att landstingsfullmäktige beslutar att påskynda införandet av toaletter i anslutning till T-banestationer och andra knutpunkter i kollektivtrafiken samt att provisoriska toaletter sätts upp på Slussens bussterminal.

Beslutsunderlag

Förvaltningschefens tjänsteutlåtande den 28 december 2016.

Motion LS 2016-1097 av Vivianne Gunnarsson (MP) om toaletter på Östra station och Slussen.

Förslag till beslut

Trafiknämnden föreslås besluta

att godkänna föreliggande förslag till yttrande samt översända detsamma till landstingsstyrelsens förvaltning, samt

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Förslag och motivering

Motionen
I motionen framhåller Vivianne Gunnarsson (MP) vikten av att tillskapa fler toaletter i kollektivtrafiken. På motsvarande sätt som Vivianne Gunnarsson angav i en motion från 2011 (LS 1110-1334) anför hon i aktuell motion att det av de flesta skulle ses som självklart med närvaro av toaletter främst vid stora knutpunkter såsom Östra station och Slussen. I Slussen, påpekar Vivianne Gunnarsson, har dessutom ett antal toaletter – vilka tidigare har kunnat erbjudas från olika verksamheter i området – stängts med hänsyn till pågående ombyggnationer vilket gör situationen särskilt otrevlig.

Sammanfattningsvis
Trafikförvaltningen delar motionärens bild av att vissa resenärers särskilda behov av toaletter och också dess påverkan på dessa resenärers möjlighet att fritt resa med kollektivtrafiken. Främst av utrymmesskäl och ordningsskäl är det dock svårt att tillhandahålla toaletter i trafikförvaltningens regi.

Utrymmen i kollektivtrafiken
Toaletter i anslutning till olika trafikslag har i olika utsträckning förekommit historiskt och gör så fortsatt, främst på ett antal pendeltågsstationer. Många av stationerna – främst inom tunnelbanesystemet - är byggda på 1950-talet och är av förklarliga skäl dimensionerade för en helt annan trafik och resenärsflöden än idag, något som gäller även för station Slussen.

Bristen på utrymmen är stor i de flesta stationernas bakutrymmen. På de många gånger trånga utrymmen som finns måste trafikförvaltningen främst prioritera teknik- och personalutrymmen. Detta är redan i dag en utmaning då vi, av Arbetsmiljöverket, avkrävs ett stort antal nybyggnationer av s.k. trygghetsrum på ett antal stationer, i vilka SL:s trygghetsvärdar kan arbeta ostört med ordningsstörningsärenden. Andra typer av begränsande hänsyn som trafikförvaltningen måste ta vid alla eventuella nybyggnationer och reinvesteringar på stationerna är att ingångar till spärrkiosker och tekniska utrymmen inte får blockeras. Prioriterade ytor är också de för informationsskyltar (fria väggytor) och investerad konst som vissa väggar uppbär.

Erfarenheter av toaletter i trafikmiljö, Slussen och Stockholms östra
Det finns ett antal pendeltågsstationer som är utrustade med publika toaletter. Antalet har under senare år minskat då flera har stängts p.g.a. ordningsproblem. Exempel på störningar är vandalisering och resenärer och icke-resenärer som använder toaletten för sin personliga hygien m.m. Toaletter behöver förläggas på sådan plats att spärrpersonalen har full överblick över ingången till toaletten. Personal måste finnas på plats för att övervaka att toaletterna inte missbrukas till olämpliga aktiviteter men också av säkerhetsskäl om exempelvis en toalett skulle gå i baklås. Stockholms östra, liksom alla övriga stationer längs lokalbanorna, är i dag obemannade.

Vid Slussens station finns i dagsläget inga realistiska utrymmen att bygga toaletter på. De två små utrymmen som i teorin skulle kunna byggas om (ett vid norra uppgången och ett vid "krysset" mot Södermalmstorg) omfattas i dag av städutrymmen för tunnelbaneoperatören MTR:s städpersonal. Att bygga om dessa skulle försämra arbetsmiljön för den aktuella personalstyrkan.

Enligt trafikförvaltningens bedömning är det också svårt att skapa ytor för provisoriska toaletter vid Slussens tillfälliga bussterminal. Ytorna är starkt begränsade i samband med pågående och kommande avstängningar och ombyggnationer. Bussområdet måste huvudsakligen användas för busstrafikens logistik, flöden och vändningar (d.v.s. hållas öppet för en flexibilitet i trafikeringen i förhållande till pågående bygge).

Även på Stockholm östra begränsas möjligheten att installera fler offentliga toaletter (än den som redan finns på kommunens mark utanför stationen) av bristen på utrymmen.

Kommunens ansvar
Avslutningsvis noteras att länets kommuner ansvarar för att installera offentliga toaletter runt om i länet där behov så föreligger. Kommunerna har därmed också erfarenheten av denna typ av utveckling och byggen samt äger oftast marken utanför SL:s stationer. Trafikförvaltningen menar därför att det rimligaste är att kontakter tas med aktuella kommuner för att driva frågan den vägen.

Caroline Ottosson
Förvaltningschef

Sara Catoni
Chef Trafikavdelningen